

ความพึงพอใจของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษต่อการจัดการเรียนการสอน
แบบเรียนรวมของโรงเรียนแกนนำการจัดการเรียนร่วม โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชลาดกระบัง
โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชลาดกระบัง

นางสาวอุมาภรณ์ ศรีงาม*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษต่อการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวมของโรงเรียนแกนนำการจัดการเรียนร่วม โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชลาดกระบัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 และ เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษต่อการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวม ในโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชลาดกระบัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยจำแนกตามอายุและระดับชั้นที่สอน ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ในโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชลาดกระบัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 130 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง 100 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามและมีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาระหว่าง 0.80-1.00 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.971 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้การทดสอบค่า (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of variance, F-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความพึงพอใจของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษต่อการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวมของโรงเรียนแกนนำการจัดการเรียนร่วม โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชลาดกระบัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานครเขต2 ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับน้อย เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการให้ความร่วมมือในการจัดการเรียนร่วมจากผู้

เกี่ยวข้อง ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านหลักสูตรการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านเทคโนโลยี สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน ตามลำดับ

2. เปรียบเทียบความพึงพอใจของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษต่อการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวมของโรงเรียนแกนนำการจัดการเรียนร่วม โรงเรียนรัตน โกสินทร์สมโภช ลาดกระบัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยจำแนกตาม อายุ และระดับชั้นที่สอน

2.1 ครูผู้สอนที่มีอายุต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวมโดยภาพรวมและทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2 ครูผู้สอนที่มีระดับชั้นที่สอนต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวมโดยภาพรวมและทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ ความพึงพอใจ ครูผู้สอน นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ การจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวม

บทนำ

การศึกษาของสังคมไทยในปัจจุบัน ได้เปิดโอกาสให้เด็กและผู้พิการทุกประเภท ให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาเล่าเรียน การประกอบอาชีพ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม ตามความสามารถและศักยภาพของตนเอง จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 เรื่องสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 10 วรรคสอง กำหนดให้ “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกัน ในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ” วรรคสาม กำหนดให้ “การศึกษาสำหรับคนพิการนั้น ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและให้บุคคลดังกล่าวมี

สิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ” (เกยูร วงศ์ก้อม, 2548, หน้า 129-130)

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการในยุคปัจจุบัน กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายโดยให้สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานดำเนินการกำหนดให้เป็นยุทธศาสตร์สำหรับดำเนินการในระดับกระทรวง ซึ่ง โรงเรียนและศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดต่างๆที่อยู่ในสังกัดจะต้องดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการ โดยให้ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ และโรงเรียนรุดน โกสินทร์สมโภชลาดกระบัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ได้เห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ จึงได้เข้าร่วมโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2548 ที่ผ่านมา ได้เปิดรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษทุกประเภทเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา การจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ เป็นการเปิดโอกาสในการที่จะให้บริการทางการศึกษาแก่ประชาชนทุกคนให้เท่าเทียมกันอันเป็นนโยบายของรัฐไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นคนพิการหรือเป็นคนปกติก็ตาม การให้การศึกษาเป็นทางหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมให้มีโอกาสประสบความสำเร็จ ในด้านการเรียน และการประกอบอาชีพตลอดจนพัฒนาการทางด้านอารมณ์และสังคมด้วย (ผดุง อารยะวิญญู, 2533, หน้า 3-6)

นโยบายปฏิรูปการศึกษาสำหรับคนพิการในทศวรรษที่สอง พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๖๑
 วิสัยทัศน์ “คนพิการได้รับการศึกษาตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพทั่วถึง และเสมอภาค” นโยบาย คือคนพิการได้รับการได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและเสมอภาคคนพิการได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของแต่ละประเภทความพิการในทุกระบบและรูปแบบการศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาสำหรับคนพิการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีนโยบายให้สถานศึกษาที่จัดการเรียนรวมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาทุกแห่ง จัดการศึกษาในรูปแบบการเรียนรวม เพื่อขยายโอกาสให้บุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษทุกคนได้รับสิทธิและโอกาสในการเข้าถึงบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมโดยไม่เลือกปฏิบัติ รวมถึงมีโอกาพัฒนาตนเองเรียนร่วมกับนักเรียนทั่วไปในโรงเรียนใกล้บ้าน โดยดำเนินการภายใต้โครงการพัฒนา

คุณภาพการจัดการศึกษาเรียนรวม แต่เนื่องจากการดำเนินงานดังกล่าวที่ผ่านมาไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ เด็กที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนในระดับมัธยมศึกษา จัดว่ากำลังย่างก้าวเข้าสู่ช่วงวัยรุ่น ซึ่งเป็นช่วงเวลาของการเปลี่ยนช่วงวัยของชีวิต การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายของวัยรุ่นเป็นต้นเหตุทำให้มีการเปลี่ยนแปลงด้านอื่นๆตามมา เช่นด้านอารมณ์ ลักษณะสัมพันธภาพกับผู้อื่น สมรรถภาพทางสมอง ค่านิยม ทักษะคิด ความนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง เด็กกำลังลอกเลียนแบบและทดลองบทบาทเพื่อที่จะเป็นผู้ใหญ่ในแง่ต่างๆ เช่น อารมณ์ สังคม จิตใจ และความใฝ่ฝัน บรรณาคความเปลี่ยนแปลงและความเป็นไปต่างๆ ในลักษณะนี้ล้วนเป็นรากฐานที่สำคัญในการเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2549 อ้างถึงใน กนกวรรณ วัฒน, 2554, หน้า 20) เด็กที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนอยู่ในโรงเรียนเรียนร่วมจะได้มีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนปกติ เด็กที่มีความต้องการพิเศษจะต้องเรียนรู้สังคมเพื่อนมากขึ้นและด้วยวัยของเขา เขาจะต้องการได้รับความสนใจมากขึ้น เด็กที่มีความต้องการพิเศษบางคนมีพฤติกรรมทางสังคมไม่เหมาะสม เขาจะยังแยกแยะไม่ได้ว่าสิ่งใดควรทำหรือไม่ควรทำเมื่ออยู่ในสังคม การจัดการเรียนการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้เรียนรู้ทักษะทางสังคมจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้เด็กออกมาจากโลกของตนเองและเข้ามาอยู่ร่วมกับเพื่อน เมื่อเด็กเริ่มคุ้นเคยกับเพื่อน เด็กจะเกิดการเรียนรู้ต่างๆอีกมากมายและพัฒนาตนเองให้ดำรงชีวิตในสังคม เด็กจะสามารถเรียนรู้ที่จะปรับตัวทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่ากฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษต่างมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงในการจัดการศึกษา เป็นแรงให้เกิดการตระหนักถึงสิทธิทางการศึกษาของบุคคลที่มีความบกพร่อง จึงเป็นการที่เปิดโอกาสให้เด็กที่มีความบกพร่องได้เข้าเรียนในโรงเรียนเด็กปกติทั่วไป เด็กทุกคนมีสิทธิจะเรียนรวมกัน โดยทางโรงเรียนและครูจะต้องเป็นผู้ปรับสภาพแวดล้อมหลักสูตร การประเมินผล วัตถุประสงค์ เพื่อครู และ โรงเรียน สามารถจัดการเรียนการสอนเพื่อสนองตอบความต้องการของนักเรียนทุกคน และต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้นๆ

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศ เรื่อง กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคณพิการทางการศึกษา พ.ศ.2552 โดยข้อ 2 ได้กำหนดประเภทของคณพิการไว้ 9 ประเภท ดังนี้

1.บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น

- 2.บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
- 3.บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
- 4.บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ
- 5.บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้
- 6.บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา
- 7.บุคคลที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์
- 8.บุคคลออทิสติก
- 9.บุคคลพิการซ้ำซ้อน

ด้วยเหตุผลต่างๆที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความพึงพอใจของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษต่อการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวม ในโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชลาดกระบัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 เพราะได้พิจารณาเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวมในโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชลาดกระบัง ยังไม่ตรงตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลมีข้อจำกัดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ เทคนิคการสอนสื่อการเรียนการสอนยังไม่เฉพาะไม่เชื่อมโยงและสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของเด็ก รวมทั้งการวัดและประเมินผลไม่เป็นการประเมินตามสภาพจริงและไม่สอดคล้องกับลักษณะความบกพร่องและศักยภาพที่แท้จริงของเด็กที่มีความต้องการพิเศษส่วนใหญ่ยังใช้เกณฑ์หรือเครื่องมือประเมินเดียวกันกับนักเรียนปกติ ดังนั้นการวิจัยการศึกษาความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวม เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ศึกษาการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่เข้าเรียนรวมและเป็นแนวทางปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพของเด็กทั้งเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างทั่วถึงและได้รับการพัฒนาศักยภาพของเด็กต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษต่อการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวม ในโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชลาดกระบัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2

2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษต่อการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวม ในโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชลาดกระบัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยจำแนกตาม อายุ และระดับชั้นที่สอน

ขอบเขตการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความพึงพอใจของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษต่อการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวมในโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชลาดกระบัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยทำการศึกษา 5 ด้านคือ

- 1.1 ด้านหลักสูตรการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- 1.2 ด้านเทคโนโลยี สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน
- 1.3 ด้านคุณภาพผู้เรียน
- 1.4 ด้านการวัดผลและประเมินผล
- 1.5 ด้านการให้ความร่วมมือในการจัดการเรียนรวมจากผู้ที่เกี่ยวข้อง

2. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ในโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชลาดกระบัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 130 คน

3. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ในโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชลาดกระบัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) กลุ่มตัวอย่าง 100 คน

4. ตัวแปรที่ใช้ศึกษา

- 4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย อายุ ระดับชั้นที่สอน
- 4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความพึงพอใจของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

ในโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชลาดกระบัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม(Questionnaire)เกี่ยวกับความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวมในโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชลาดกระบัง แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับ อายุ ระดับชั้นที่สอน เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ(Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ คือ ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ในโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชลาดกระบัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง 100 คน โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตรการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน ด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการให้ความร่วมมือในการจัดการเรียนรวมจากผู้ที่เกี่ยวข้อง

โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มีความพึงพอใจมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 40 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามตรวจสอบความสมบูรณ์จัดระบบข้อมูล ลงรหัสข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (SPSS for Windows)

ผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครูส่วนใหญ่มีอายุ 31-40 ปี จำนวน 48 คน คิด เป็นร้อยละ 48.0 และสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 66.0

2. ความพึงพอใจของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษต่อการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวมของโรงเรียนแกนนำการจัดการเรียนร่วม โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชลาดกระบัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานครเขต 2 ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับน้อย เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการให้ความร่วมมือในการจัดการเรียนร่วมจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านหลักสูตรการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านเทคโนโลยี สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน ตามลำดับ

3. เปรียบเทียบความพึงพอใจของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษต่อการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวมของโรงเรียนแกนนำการจัดการเรียนร่วม โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชลาดกระบัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยจำแนกตาม อายุ และระดับชั้นที่สอน

3.1 ครูผู้สอนที่มีอายุต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวมโดยภาพรวมและทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.2 ครูผู้สอนที่มีระดับชั้นที่สอนต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวมโดยภาพรวมและทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษต่อการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวม ในโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชลาดกระบัง พบว่าประเด็นที่น่าสนใจที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่าความพึงพอใจของครูผู้สอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษต่อการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวมของโรงเรียนแกนนำการจัดการเรียนร่วม โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชลาดกระบัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

ด้านการให้ความร่วมมือในการจัดการเรียนรวมจากผู้ที่เกี่ยวข้อง มีความพึงพอใจระดับมาก ด้านการวัดผลและประเมินผล มีความพึงพอใจระดับปานกลาง และมีความพึงพอใจระดับน้อยได้แก่ ด้านหลักสูตรการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านเทคโนโลยี สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน และด้านคุณภาพผู้เรียน

1.1 ด้านการให้ความร่วมมือในการจัดการเรียนรวมจากผู้ที่เกี่ยวข้อง มีความพึงพอใจภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเพราะทางโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชลาดกระบังมีการประสานงานขอความร่วมมือกับผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยู่ตลอด ทำให้ส่งผลในทางที่ดีต่อนักเรียนในด้านต่างๆ เช่น ด้านงบประมาณ ด้านสื่อ อุปกรณ์ การช่วยเหลือต่างๆ นอกจากนี้ทางโรงเรียนยังได้เชิญวิทยากรและผู้ปกครองที่มีความรู้ที่หลากหลายมาให้ความรู้ทางสายอาชีพแก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ทำให้ครูผู้สอนมีความพึงพอใจในผลที่ตามมา นักเรียนได้รับรางวัลต่างๆ มีที่ศึกษาเล่าเรียนต่อเมื่อจบการศึกษาโดยสอดคล้องกับงานวิจัยของของพงษ์ศักดิ์ ใจหาญ (2550) ได้ศึกษาการพัฒนาการจัดการเรียนรวมให้ทุกคนมีส่วนร่วมในโรงเรียนบ้านอ่างหิน (เพ็ชรพิทยาการ) พบว่า ก่อนดำเนินการพัฒนาการจัดการเรียนรวมแบบให้ทุกคนมีส่วนร่วมบุคลากรประเภทผู้บริหาร ครูและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรวมและระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางแต่ภายหลังสิ้นสุดการดำเนิน โครงการพัฒนาบุคลากรกลุ่มดังกล่าวมีระดับค่าเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นอยู่ในระดับมาก ด้านนักเรียนพบว่า ภายหลังดำเนิน โครงการพัฒนานักเรียนมีระดับความรู้ความเข้าใจโดยเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้น โดยเลื่อนจากระดับปานกลางไปเป็นระดับมากและระดับการมีส่วนร่วมโดยเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้น โดยเลื่อนจากระดับปานกลางไปเป็นระดับมาก ด้านผู้ปกครองนักเรียนพบว่า ภายหลังดำเนิน โครงการพัฒนาผู้ปกครองนักเรียนมีระดับความรู้ความเข้าใจเพิ่มสูงขึ้น โดยเลื่อนจากระดับน้อยไปเป็นระดับมาก และระดับการมีส่วนร่วมโดยเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้น โดยเลื่อนจากระดับน้อยไปเป็นระดับปานกลาง ด้านผู้ปกครองเด็กพิการเรียนรวม พบว่า ภายหลังดำเนิน โครงการพัฒนาผู้ปกครองเด็กพิการเรียนรวมมีระดับความรู้ความเข้าใจเพิ่มสูงขึ้น โดยเลื่อนจากระดับปานกลางเป็นระดับมากที่สุดและระดับการมีส่วนร่วมโดยเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้น โดยเลื่อนจากระดับปานกลางไปเป็นระดับมากที่สุดเช่นกัน สำหรับพัฒนาการเรียนรู้ด้านต่างๆของเด็กพิการเรียนรวมพบว่า ภายหลังดำเนิน โครงการพัฒนาเด็กพิการเรียนรวมมีค่าเฉลี่ยระดับพัฒนาการเรียนรู้เพิ่มสูงขึ้นจากจากระดับปานกลางไปเป็นระดับมากที่สุด

1.2 ด้านการวัดผลและประเมินผล มีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเพราะนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับการวัดผลและประเมินตามศักยภาพของนักเรียน ซึ่งครูผู้สอนแต่ละคนจะปรับเกณฑ์การวัดและประเมินผลของนักเรียนแต่ละคนให้มีความเหมาะสมกับข้อจำกัดของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เชาวณีย์ สายสุตใจ (2547) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการในการนิเทศงานวิชาการของครู โครงการเด็กพิเศษเรียน

ร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ครูผู้สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่ทำหน้าที่ประจำชั้นในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ จำนวน 97 คน ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการนิเทศงานวิชาการของครูโครงการเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ มีความต้องการนิเทศงานวิชาการ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับ มากที่สุด คือด้านหลักสูตรและการนำเอาหลักสูตรไปใช้ ด้านการส่งเสริมงานวิจัยในชั้นเรียนและกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผลและด้านสื่อการเรียนการสอนตามลำดับ ครูไม่เคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษมีความต้องการนิเทศงานวิชาการ โดยรวมสูงกว่าครูที่ผ่านการอบรมเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ

1.3 ด้านหลักสูตรการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านคุณภาพผู้เรียน

ด้านเทคโนโลยี สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน มีความพึงพอใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมพงษ์ อันตะบุศย์ (2550) ได้ศึกษา สภาพและปัญหาการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของเด็กพิเศษกับเด็กปกติในโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนแกนนำที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นโดยรวมต่อสภาพและปัญหาการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของเด็กพิเศษกับเด็กปกติในโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 3 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันในด้านหลักสูตร ด้านบุคลากรและด้านอาคารสถานที่ ด้านการประเมินผล และด้านการสัมพันธ์กับชุมชนและสอดคล้องกับงานวิจัยของธานีทร์ นางาม (2546) ได้วิจัยเรื่องการบริหารจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเรียนร่วม สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานีผลการวิจัยด้านสนับสนุนการเรียนการสอน พบว่าโรงเรียนขาดงบประมาณ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก อาคารสถานที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนร่วม และรัฐควรให้การสนับสนุน อย่างจริงจัง โดยจัดให้มีโรงเรียนสอนเด็กพิเศษอำเภอละ 1 โรงเรียน

2. เปรียบเทียบความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวมในแกนนำการจัดการเรียนร่วม โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชลาดกระบัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัชฌมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยจำแนกตาม อายุ และระดับชั้นที่สอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฟาร์เลย์ (1992) ที่ได้ศึกษาถึงเจตคติของครูใหญ่ และครูระดับมัธยมศึกษาที่มีต่อการเรียนร่วมพบว่า คล้ายคลึงกับเจตคติของบุคลากรในชั้นอื่นๆ ครูใหญ่มีเจตคติที่แสดงความพึงพอใจมากกว่าครูทั่วไป

องค์ประกอบสำคัญที่พบและมีส่วนเกี่ยวข้องโดยอ้อมกับเจตคติ คือประสบการณ์ทำงานกับบุคคลที่บกพร่องมาก่อน หรือมีพื้นฐานของการศึกษาหรือเรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพิเศษมาก่อน ขนาดของโรงเรียนมีส่วนเกี่ยวข้องเช่นกันกับระดับความพอใจของบุคลากรในโรงเรียนเมื่อต้องทำงานเป็นทีม

2.1 ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวมในแกนนำการจัดการเรียนรวมโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชลาดกระบัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัชฌมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ครูผู้สอนที่มีอายุต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวมโดยภาพรวมและทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากครูในโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชลาดกระบัง ได้เข้ารับการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน ในเรื่องการจัดการเรียนรวมที่โรงเรียนจัดอบรมให้เป็นประจำและต่อเนื่อง ครูทุกท่านจึงได้รับความรู้ความเข้าใจที่คล้ายคลึงกัน แม้จะมีอายุแตกต่างกันเนื่องจากเมื่อมีบุคลากรใหม่เข้ามาในทุกปีการศึกษาทางโรงเรียนจะจัดอบรมบุคลากรในเรื่องของการจัดการเรียนรวมและแนวทางในการดูแลเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อสร้างองค์ความรู้ความเข้าใจให้บุคลากร รวมทั้งเป็นการพัฒนางานการจัดการเรียนรวมของโรงเรียน และในปัจจุบันครูที่ได้รับการบรรจุเข้ามาใหม่จะมีความรู้เรื่องการจัดการเรียนรวมมาบ้างแล้ว เมื่อมาปฏิบัติงานที่โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชลาดกระบัง จึงสามารถสร้างปฏิสัมพันธ์กับครูรุ่นเก่าในโรงเรียน เพื่อสานงานได้อย่างราบรื่น ดังนั้นจึงทำให้ครูที่อายุต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรวมไม่แตกต่างกัน อีกทั้งครูส่วนใหญ่เป็นครูสอนนักเรียนปกติเมื่อมีการจัดการเรียนรวมในโรงเรียนจึงต้องการให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนรวมในชั้นปกติให้มากที่สุด เพื่อพัฒนาทักษะด้านต่างๆ ให้มากขึ้น เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชวลิตกร ตั้งเขื่อนขันธุ์ (2540) ที่ได้ศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูที่สอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา พบว่าระดับอายุ ของครูผู้ปฏิบัติงานสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานสอนไม่แตกต่างกัน

2.2 ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวมในแกนนำการจัดการเรียนรวมโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชลาดกระบัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัชฌมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ครูผู้สอนที่มีระดับชั้นที่สอนต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวมโดยภาพรวมและทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เพราะโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชลาดกระบัง ได้เริ่มโครงการ การจัดการเรียนรวมมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2548

ทางโรงเรียนได้มีการชี้แจงนโยบายและให้แนวทางในการจัดการเรียนร่วมโดยให้ดำเนินไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 49 ซึ่งกำหนดว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่า ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบากต้องได้รับสิทธิตามวรรคหนึ่ง และการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น และจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มีเจตนารมณ์ที่จะคุ้มครองสิทธิทางการศึกษาของคนพิการ ซึ่งก็สอดคล้องกับบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ และทางโรงเรียนยังได้มีการจัดทำเอกสารเผยแพร่ให้ความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้แก่ครูผู้สอนทุกคน ซึ่งทำให้ครูผู้สอนทุกคนได้รับความรู้ ความเข้าใจ และแนวทางปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน ความพึงพอใจจึงไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไปเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ในการดำเนินงานโครงการจัดการเรียนรวมในโรงเรียน ควรมีระบบการให้บริการที่ชัดเจนมีการปรับปรุงหลักสูตรทั่วไปให้เหมาะสมต่อการจัดการเรียนรู้อำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภทให้มากขึ้น
2. เกณฑ์การวัดผลและประเมินผลของครูผู้สอนแต่ละวิชาควรมีการลดเกณฑ์ให้เหมาะสมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้มีการพัฒนาเป็นไปตามศักยภาพ
3. ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการเรียนรวมภายในโรงเรียนมากขึ้น เพื่อเป็นการสร้างประสานงานที่ดี และเพื่อแลกเปลี่ยนทัศนคติและเสนอแนวทางในการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียน สอดคล้องกับอาพร ศรีนุเดช และคณะ (2550,บทคัดย่อ)เรโนลด์ และเบิร์ช (Reymolds and Birch 1982 : 94) กล่าวว่า องค์ประกอบที่จะทำให้การเรียนร่วมระหว่างเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับเด็กปกติประสบผลสำเร็จมี 10 ประการ คือ

- 1.ครูการศึกษาพิเศษและครูปกติจะต้องทำงานประสานกันและร่วมมือกันอย่างดี

2. หากครูที่สอนเด็กปกติมีปัญหาในการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษทาง
โรงเรียนควรรหาทางแก้ไข

3. ครูผู้สอนควรมีเจตคติเชิงบวกต่อกาเรียนรวม กล่าวคือ

ครูมีความเชื่อว่าเด็กทุกคนมีสิทธิได้รับการศึกษา

ครูมีความตั้งใจในการสอน

ครูมีการวางแผนการศึกษาอย่างรอบครอบ

ครูจัดการเรียนการสอนให้มีความยืดหยุ่นได้ รวมทั้งขนาดของชั้นเรียน

ครูตระหนักว่าพัฒนาการของเด็กด้านอารมณ์ สังคม มีความสำคัญเช่นเดียวกับ

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. การอบรมครูปกติให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการพิเศษ

3. การเรียนร่วมควรได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียน

4. การประเมินผลการเรียนความก้าวหน้าในการเรียนของเด็กควรกระทำอย่างสม่ำเสมอ

5. การใช้ประโยชน์แห่งทรัพยากรจากชุมชนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

6. ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมและรับรู้เกี่ยวกับการเรียนร่วม

7. โรงเรียนควรมีความพร้อมก่อนลงมือจัดการเรียนร่วม

8. การคัดเลือกเด็กก่อนเข้าเรียนร่วม ควรพิจารณาถึงความพร้อมของเด็กเป็นสำคัญ

การที่จะจัดการเรียนรวมให้ได้ผลที่ยั่งยืน ต้องอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญต่อการจัดการเรียน

รวมที่มีประสิทธิภาพ นั่นคือ บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องในแต่ละฝ่าย หรือที่เรียกว่า “ทีมสหวิทยา” ต้อง

เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง ให้ความร่วมมือและมีการประสานงานกัน โดยการทำงานกันเป็นทีม

(Mainstreaming Team) อันประกอบด้วยผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และผู้เชี่ยวชาญด้านการแพทย์

นักจิตวิทยา พยาบาล นักกายภาพบำบัด นักกิจกรรมบำบัด นักแก้ไขการพูด และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ

กับนักเรียนทุกคน ต้องมีการวางแผนการปฏิบัติงานและการประเมินอย่างละเอียด รวมถึงการคัดเลือก

เด็กก่อนการเข้าเรียนร่วม ควรพิจารณาถึงความพร้อมของเด็กเป็นสำคัญ เพื่อให้การจัดการเรียนรวม

นั้นมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดทั้งแก่เด็กปกติ และเด็กพิเศษ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ.(2552).ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาสำหรับคนพิการในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552 -2561).กรุงเทพมหานคร: บริษัท พริกหวาน กราฟฟิก จำกัด.

กระทรวงศึกษาธิการ.(2555).นโยบายการปฏิรูปการศึกษาสำหรับคนพิการในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552 - 2561).กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

การศึกษานอกโรงเรียน. (2545). นวัตกรรมการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล. เอกสารอัดสำเนา.

กิ่งเพชร สั่งเสริม. (2552). การพัฒนารูปแบบของการจัดการเรียนรวมแบบคละชั้นที่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา. ปรียญานิพนธ์ กศ.ด. (การศึกษาพิเศษ).กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.(2551).แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติ.กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สพฐ. สารานุกรม. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2560 . จาก <http://academic.obec.go.th/web/node/>

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.(2555).มาตรฐานการเรียนร่วมเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา.กรุงเทพมหานคร: ไม่ปรากฏสำนักพิมพ์

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.(2545). การเรียนรวม : แนวคิดใหม่ในการจัดการศึกษา.กรุงเทพฯ : อักษรไทย.

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2549). การพัฒนาศักยภาพบุคคลที่มีความ
บกพร่องทางการเรียนรู้ สมาธิสั้น และออทิสซึม. กรุงเทพฯ : ภารกิจโครงการ
และประสานงานวิจัย.

อรรวรรณ นิ่มตลุง.(2552).การศึกษาแบบเรียนรวมหนทางนำไปสู่การศึกษาเพื่อปวงชน.
วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร;ปีที่1 ฉบับที่ 2 :กรกฎาคม -ธันวาคม
2552 สืบค้นเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2560 . จาก [http://snrujst.snru.ac.th/wp-
content/uploads/2016/08/SNRU-JST-1-2-4.pdf](http://snrujst.snru.ac.th/wp-content/uploads/2016/08/SNRU-JST-1-2-4.pdf)